

SKALNIČKÁŘŮV ROK

Klubový zpravodaj

číslo 60 (2-2009)

OBSAH

NAŠE AKCE:

Přednášky a členské schůze	
Výstava 2009	
Nová kategorie exponátů pro naše výstavy	
Burzy rostlin	
Zájezd	
Výměna semen	
Fotosoutěž	

PĚSTITELSTVÍ:

Variabilní keříček (<i>O. Navrátil</i>)	
Moje zkušenosti s rodem <i>Polygala</i> (<i>M. Martan</i>)	
<i>Narcissus triandrus</i> a jeho variety (<i>J. Baláž</i>)	
Jak jsem k sukulentům přišel (<i>P. Holík</i>)	

CO NÁS ZAJÍMÁ:

Cestou na Velký Rozsutec (<i>O. Navrátil</i>)	
Moje naj smreký (<i>R. Roth</i>)	

INFORMACE Z KLUBU:

Z členské základny	
Drobné zprávy a informace	
Kalendář akcí klubu v 2. pololetí 2009	
Členové výboru Klubu skalničkářů Brno 2009 - 2011	

NAŠE AKCE

PŘEDNÁŠKY A ČLENSKÉ SCHŮZE

Scházíme se v sále na Křenové ulici 67 ve 2. poschodí první čtvrtěk v měsíci. Pozor, v říjnu se výjimečně sejdeme první středu v měsíci, tedy 7.10.! Případné změny programu naleznete na našich internetových stránkách www.cmail.cz/kasvo. Žádáme vás, abyste se po vstupu do přednáškového sálu podepsali do prezenční listiny a zaplatili příspěvek na pronájem sálu ve výši 10 Kč.

Čtvrtek 3. září 2009, 16:15

RNDr. Raimund Hedbávny

Toulky Argentinou

Středa 7. října 2009, 16:15

Ing. Ondřej Fous, Mělník

Japonsko - krajina v zahradě, zahrada v krajině

Čtvrtek 5. listopadu 2009, 16:15

Ing. Mojmír Martan, Brno

Proměny barev na jundrovských skalkách

Čtvrtek 3. prosince 2009, 16:15

Robert Roth, Kremnica, SR

Kavkaz

Po Novém roce se sejdeme na **Výroční členské schůzi**, která se uskuteční v sále na Křenové ulici 67 v sobotu 23. ledna 2010 v 9:00. Případná změna termínu či místa VČS bude včas oznámena na prosincové schůzi a na internetu, případně na korespondenčním lístku.

VÝSTAVA 2009

Nejprve krátký úvod. Něco jako varování: já jsem Vám to říkal ...

Před časem mne v práci můj šéf vyzval, abych zajistil téma a náplň tiskové konference, aby se na ní novináři dozvěděli něco jiného a jinak než obvykle. Ti, kdo mne znají, ví, jak nerad vystupuji před větším množstvím neznámých lidí. A tohle byli navíc novináři, kteří číhají na každé vaše slovíčko, jež by se dalo nějak použít a často zneužít jako senzace, která případný článek udělá zajímavějším. Připravoval jsem se tedy mimořádně pečlivě a na pomoc jsem si navíc pozval kolegu, odborníka ve zvolené problematice. Moje vystoupení ještě novináři vydrželi. Když se ale dostal ke slovu kolega – odborník, odešel první slabší jedinec po několika minutách. A po několika dalších minutách už do mne šéf strkal loktem a koutkem úst syčel: „Ukončete to, proboha!“ Předal jsem informaci dál systémem tiché pošty: „Máme zrychlit!“ Kolega tedy zrychlil, ale neukončil ... Do konce vydržely jen dvě novinářky. Možná byly nepřírozeně slušné nebo spaly s otevřenýma očima.

Proč ale tento úvod?

Před časem mne totiž můj skalničkářský šéf vyzval, abych zajistil článek do našeho časopisu, který zhodnotí vítězné exponáty na letošní výstavě. Abyste se dozvěděli něco jiného a jinak než obvykle. Takže kdyby něco, tak já jsem Vám to říkal ...

Stejně jako v případě tiskové konference jsem se začal připravovat předem a pečlivě. Pomalu jsem procházel areálem, kochal se, objevoval své staré známé i novinky a pečlivě zaznamenával. Jenže to bylo v době, kdy ještě neproběhlo hodnocení exponátů. A tak se stalo, že jsem si napsal poznámky a postřehy k exponátům, které nakonec nevyhrály, a naopak o některých vítězných vím jen to, že vyhrály. Trochu zmatek, že? V podstatě ale stále plním výzvu našeho šéfa – něco jiného a jinak. Pochopitelně uvedeme úplný a přesný seznam vítězných rostlin, jen můj komentář bude trochu bloudivý.

Armeria x 'Brno' manželé Holzbecherovi

Dianthus 'Babí Lom', *Picea abies 'Brno'*, Šlapanické chrysanémy, vloni *Armeria 'Lelekovice'* a letos *Armeria 'Brno'*. Kdo má v sobě aspoň trošku lokálního patriotismu, určitě neodolá. Navíc je tahle kytky přitažlivá nejen názvem, ale také pěkným vzhledem. Drobnější trávnička s květy o poznání tmavšími než loňské *'Lelekovice'*. Další kultivar, se kterým by se dala srovnat, je *'Bevan'*. Ale oproti němu je hezčí kratšími květními stopkami a tím, že květy jsou při rašení tmavší a postupně se stávají světle růžovými. Dává jim to velice pěkný, jakoby stínovaný efekt.

Androsace barbulata přítel Martínek

Skalničkářská klasika. Mne upoutala hned zpočátku mé kariéry v knize „Skalničky - 100 nejkrásnějších“ - ve srovnání s dnešními fotografiemi v odborných knihách tedy nic moc, ale i na nepříliš kvalitním obrázku vynikala atraktivní dvoubarevnost téhle drobné skalničky. Mladé květy jsou bílé se žlutozeleným očkem, očko postupně zčervená a květy zrudnou.

Anemone nemorosa, **'Vestal'** (nesprávně uvedena jako *'Plena'*) př. Hadač

Jó, moje oblíbené sasanky. Jedna ze vzpomínek na cibulářské období, která nevybledla, naopak časem získává na intenzitě. Vystavená kráska patří na špičku celého sortimentu kultivarů naší hajní sasanky. Bílé okvětní plátky jako okruží a ve středu květu krásný puclík nebo, chcete-li, knoflík spousty kratších bílých plátků, snad zmnožených a přeměněných tyčinek.

Jenže ... To, co jsme dlouhá léta pokládali za celý sortiment kultivarů, to je dnes nepatrná část nabídky. Ještě v době pořádání cibulářské burzy před 10 lety jsem dokázal všeobecně známé kultivary spočítat prakticky na prstech jedné ruky. Dnes bych při počítání spotřeboval druhou ruku, obě nohy a ještě by to zdaleka nestačilo. Nabízené kultivary jdou do desítek. Rozsáhlou nabídku mají v této oblasti školky Sarastro. Něco už jsme tam s ing. Martanem nakoupili, takže bude mít krasavice *'Vestal'* třeba na některé z příštích výstav konkurenci.

Dudleya cymosa př. Baláž

Skalní skalničkáři nebo alpínkáři se asi ošívají, když se mezi skalničky derou i netradiční kytky. Například sukulentní kosmatce z jižní Afriky. Výše jmenovaná je také sukulent, ale z úplně jiného konce světa - z Kalifornie. Vzhledem se nápadně podobá Echeveriím, jenže na rozdíl od těchto teplomilných „pokojevých“ sukulentů snese údajně dost vysoký mráz. S netřesky - sukulenty, o jejichž právu na označení skalničky snad nepochybuje nikdo, se sice nemůže moc měřit svým vzhledem. Je taková hladká, šedo-zelenorůžová. Ale má atraktivnější květy, a hlavně ten její exotický původ! No, rozhodně jí nehrozí nějaké masové rozšíření. Narůstání minimální, semena téměř žádná.

Delosperma congestum př. Fabiánková

Jedna ze zmíněných jihoafrických introdukcí. Sukulent nesukulent, Afrika neAfrika, tahle kytka zaslouží absolutorium. Sucho vydrží, mráz vydrží, a i naše vlhké zimy snáší s překvapivou odolností. Odolné a „vždyživé“ *Sempervivum* to sice není, ale ty květy! A navíc se předvádí v době výstavy. Je to kobereček pokrytý sluníčky pampeliškovitých květů tak, že listy není vidět. Na předchozích výstavách s ní a jejími příbuznými sklízel obdiv i ceny bývalý předseda ing. Škorpil.

Bergeranthus jamesii př. Rozehnal

Zařazení tohoto a předcházejícího sukulentu do širší nominace a následné získání ocenění svědčí o tom, že někdy stačí trocha poctivé skalničkářské práce a výsledkem je velice pohledný exponát, který zaujme oko laika i odborníka. A když se přidá trocha štěstí na počasí, je vítězství vaše. Tím ale nechci v žádném případě nijak snižovat pěstitelské schopnosti př. Fabiánkové a př. Rozehnal. Všichni víme, že každá kytka vyžaduje svoje a od teorie k dodání exponátu na výstavu je dost dlouhá cesta. Výše uvedenou úvahou jsem chtěl povzbudit i naše váhavější členy, kteří se zatím neosmělili proniknout mezi naši pěstitelskou elitu. Snad jim příklad sukulentních vítězů dodá potřebnou odvahu.

Phlox douglasii ‘Rose Queen’ manželé Holzbecherovi

A zase ta moje nostalgie ze vzpomínek na doby minulé, kdy se to v běžném sortimentu jen hemžilo drobnými floxy. Namátkou si vzpomínám na jména Red Admiral, Waterloo, Cracker Jack, Karkulka, Dolní Pěna, Vivid, Rose Queen,... Teď jako by se floxíky trochu vytrácely. Špičkový kultivar ‚Bořanovice‘ je ovšem výjimka. Ale nebyla to jen nostalgie, co přitáhlo můj zrak a přinutilo pokleknout ke krásně růžově rozkvetlému bochánku. I když už starší dáma, je to pořád krasavice. Prostě Růžová královna.

Dianthus x microlepis manželé Holzbecherovi

Je docela příznačné, že s narůstající zkušeností tíhneme my, skalničkáři, stále víc ke kytkám malým, menším až nejmenším ze všech. Dokonce znám dva (a tímto je do Rosic srdečně zdravím), kteří už nic jiného nepěstují a nehledají. On pidistromečky a ona pidiskalničky. Náповěda při hledání takových skalniček bývá často ukryta už ve jméně. To jsou všechna ta compacta, minor, mini, minimus a pochopitelně i micro. Náš karafiátek nese taky tuhle značku a je opravdu maličký. Ale vzhled, celkový dojem a krásu má naopak výrazně makro.

Dianthus x myrtinervius manželé Holzbecherovi

V době, kdy jsem se procházel výstavním areálem a slídlil po kráskách, které bych popsal, tenhle karafiátek teprve na svoje chvíle slávy čekal. Začínal už sice nakvétat tmavě růžovými, poměrně velkými květy s tmavšími skvrnami kolem středu. Ale byl to teprve příslib toho, co diváky čekalo o pár dní později. Spolu s předchozím a následujícími dvěma exponáty patří do první ligy karafiátků.

Dianthus webbianus manželé Holzbecherovi

V době hodnocení byl obsypán poupaty. Květy ukázal až návštěvníkům, kteří přišli na výstavu o pár dní později. Nejsou sice moc velké, a ani jejich něžně růžová barva nezáří do daleka. Ale spolu s kompaktním habitem poskytují dostatečný efekt pro malé a střední skalky.

Asperula arcadiensis př. Stodůlková

Mařinku řeckou jsem si zařadil už před mnoha lety do své vlastní kategorie PKK – příliš křehká krasavice. Sladké růžové květy, droboučké listy pokryté jemnými chloupky a stříbrná barva, která celkově křehký dojem ještě umocňuje. Navíc informace o nutnosti chránit před

většími dešťovými srážkami, problémy s množením atd. Vždycky když jsem uvažoval, jestli si ji pořídit, nebo ne, skončilo to závěrem: tak krásná, jemná a zranitelná – to nemůže vyjít! Ale možná jsem udělal stejnou chybu jako spousta mužů, když se vyhýbá výrazně krásným ženám z obavy, že neuspějí. Přítelkyně Stodůlková takovým komplexem zjevně netrpí, a tak nám předvedla tu načechnou krasavici v plné parádě.

Orchis rubra, Orchis militaris, Cypripedium calceolus, Aceras anthropophorum, Ophrys speculum, Ophrys lutea, Calanthe sp., Dactylorhiza fuchsii př. Baláž, Křivánek, Martínek
Tyhle krasavice a krasavce jsem shrnul do jedné skupiny, protože jsou to orchideje. A to je pro mne synonymum pro komplikace, problémy, péstební neúspěchy a téměř posvátnou úctu. Snad proto jsem kolem nich při hodnocení přešel po špičkách a nenakukoval jim zblízka do květů a neprohližel jejich listy jako u jiných kandidátů na medaili. Prostě jsem se jim za jejich povýšenost a nepřizpůsobivost pomstil – ignoroval jsem je. Jenže oni pak vyhrály 3 ze 7 ocenění!!! Ale pozdě bycha honiti. Zájemci si o nich informace prostě musí zjistit sami. Nicméně vzdávám čest všem, kteří je na výstavu přinesli, a zvlášť pak našemu specialistovi - př. Balážovi. Je to pro mne takový orchidejový táta.

Cypripedium calceolus př. Baláž

Musím své předchozí tvrzení trochu poopravit. Nějaké zkušenosti s pěstováním orchidejí přece jen mám. A to velice smutné. Týkají se právě našeho aristokrata mezi květinami - střešníku pantoflíčku. Toho jsem se pokoušel zlomit, obelstít nebo přemluvit ke spolupráci asi šestkrát. Marně. A zkoušel jsem ho rozmazlovat na 4 zahradách na různých místech a v různých substrátech. Vždycky se mi ho podařilo spolehlivě zahubit. A přitom jsem ho viděl spokojeně růst a kvést na cizích zahrádkách za podmínek, jaké bych se mu vůbec neodvážil nabídnout. Je v tom asi něco tajemného. Zřejmě jsem něčím urazil střešníkového boha. Tahle luxusní kytky má ale pro mne zvláštní kouzlo, kterému nikdy neodolám, a když budu mít příležitost, budu se o ni pokoušet znovu a zas. A třeba jednou ... budu mít doma taky tak krásný trs střešníků, jaký pěstuje př. Baláž v obyčejném starém plastovém lavoru. A určitě bez zvláštního úsilí.

Lewisia cotyledon manželé Vlčkovi, př. Rozehnal, manželé Holzbecherovi

A hned plná bedna. Vlastně tak úplně plná ne, ale bylo jich rozhodně dost. Před mnoha lety pořádal náš klub výstavu skalniček v prostorách Paláce šlechticů na rohu Koblišné a Běhounské ulice. A vystaveny byly desítky lewisíí v různých odstínech oranžové a s různě širokými proužky v květech. Byl o ně obrovský zájem a každý je chtěl, jak už to u módního zboží chodí. A skalničkář, který tehdy neměl aspoň jednu Lewisii, jako by nebyl. Pěstitelé si vyměňovali rostliny, semena a rady, jak tuhle krásku udržet při životě i do dalšího roku. Psaly se články, hledaly nové barevné varianty, křížily různé druhy Lewisíí. Prostě řádila paní Móda. Jenže na rozdíl od jiných módních vln, tahle sice polevila, ale nikdy úplně neopadla. Pravda, o takové formy, které byly vidět na zmíněné výstavě, už dnes není moc velký zájem. Nahradily je ale kultivary sice bez proužků, ale s neuvěřitelnými barvami a jejich odstíny – tmavě růžové, karmínové, sytě oranžové, žluté, meruňkové, sněhově bílé a další. A právě takové byly naaranžovány v bedně, umístěné na čestném místě hned naproti vchodu do areálu. A toto čestné místo jim právem náleží.

Edraianthus serpyllifolius manželé Holzbecherovi

Když se prý vyklube z vajíčka malá kachna, přilne natrvalo k prvnímu objektu, se kterým se setká. Pokládá ho za svou matku, i když je to třeba člověk, pes nebo plyšová hračka. Říká se tomu „vtisknutí“. Zpozoroval jsem u sebe podobný jev. Skalničkářsky jsem se vylíhнул někdy v r. 1977 na výstavě na Údolní ulici. A kytky, které tam byly vystavené, se mi tak pevně

vtiskly, že mě provází na všech zahradách, kterými jsem prošel. Patří mezi ně i modroušky. V „originále“ na výstavě v Údolní to byl sice *Edraianthus pumilio*, ale já mám široké srdce a zamiloval jsem si i všechny jeho příbuzné. A podle mne nejhezčí z nich je právě *Edraianthus serpyllifolius*. Listy má sice řídké, úzké a zelené a rostou v trsíku, který je na jaře takový jakoby neuklizený a místy proschlý (to jeho bratranec *E. pumilio* je v tomto směru jiná třída), ale už poupata a vzápětí květy vám dají zapomenout na počáteční rozpaky. Obrovské květy na plazivých stopkách jsou nápadně, až křiklavě tmavě modré. Tvarem připomínají spíš zvonky a kdo se s tímto modrouškem setká poprvé, často si ho se zvonkem splete. Pak už ne. S žádnou jinou kytkou se totiž splést nedá, tak je výrazný. Exemplář na naší výstavě měl smůlu, že se v době hodnocení chlubil zatím jen poupaty, ale přesto skončil jen jeden bod za vítěznými exponáty. Takové ocenění svědčí o tom, že ho členové poroty znali i v rozkvetlé podobě a taky ho mají rádi. Nebo se i oni „vylíhli“ na Údolní?

***Dianthus carthusianorum* var. *humile* manželé Holzbecherovi**

Nemá v názvu Brno, ani Lelekovice, či Babí Lom. To, co ve mně vzbuzuje příjemné pocity, nebude tedy tentokrát brnkání na patriotickou strunku. Jde spíš o strunku nostalgickou. Tento roztomilý karafiátek je totiž nádhernou skalničkářskou variantou Hvozdíku kartouzku, neboli slziček panny Marie, jak jí říkaly naše maminky. Něžná kytička, kterou znám z mezí a okrajů polních cest. A nejhezčí vzpomínky na ni jsou spojeny s obdobím mládí, kdy jsem ji vídal obvykle na přelomu jara a léta. To už se blížil konec školního roku a následovaly prázdniny. Takové vzpomínky bych si chtěl uchovat co nejdéle a v čerstvém stavu. A krásná kytka na skalce je určitě na povzbuzení paměti lepší než uzel na kapesníku. Nicméně vzhled této drobné varianty se od typové rostliny dost liší. Je nejen nízká, ale i kompaktní, s krátkými tmavě zelenými listy a hlávkami květů na stopkách cca 7 cm dlouhých. Barva je sytě, až tmavě růžová a postrádá ony typické světlé flíčky - slzičky. Její atraktivnost tím ale nijak neutrpěla a doporučuji ji každému, kdo má rád karafiátky.

***Oxalis laciniata* 'Seven Bells' př. Baláž**

Když naše pětičlenná komise sklonila hlavy, abychom se vešli pod stříšku „klenotnice“ – vitríny s nejvýznamnějšími a nejchoulostivějšími exponáty, byl v tom i kus symboliky. Skláněli jsme je nejen z obavy před boulí, ale i z úcty před pěstiteli, kteří to s kytkami prostě umí. A nejvíc času jsme byli asi skloněni nad drobným šťavelem. Snad všechny pěstované šťavely jsou předmětem zájmu a obdivu, ale tenhle byl zcela mimořádný. Hned několikrát zaznělo: „To snad není ani možné, není umělý?“

Úpravné modrošedivé lístky, květ v temně modro-fialové barvě s výrazně žlutým hrdlem a nádherně hedvábným leskem. Přestože nebyl exponát nijak vzrůstný, jeho exotický vzhled a fakt, že jde u nás o naprostou novinku, ho rázem zařadil mezi favority.

No a to je konec. Já jsem Vám to přece říkal ...

Miroslav Doležal

Vystavovatelé 2009

22 vystavovatelů, cca 230 exponátů. Číslice před jménem je evidenční číslo vystavovatele.

1 H. Pacáková - Brno

1x mísa *Sprekelia formosissima*

3 Vlčkovi - Brno

1x *Phlox* (růžové očko)

1x *Penstemon* 'Six Hills' (růžový)

1x *Hymenoxis grandiflora*

1x Lithosperma oleoides
1x Lewisia (miska)
2x Penstemon sp. (fialový)
1x Erigeron aurantiacus
1x Trillium sessile
1x Saponaria ocymoides
1x Trifolium 'Rubrum'

4 M. Martan - Brno

1x Convallaria majalis 'Albostriata'
3x Carex platyphylla 'Little's Glossy Decor'
1x Ophiopogon planiscapus 'Nigrescens'
1x Vinca major
1x Erodium reichardii 'Plenum'
1x Linum cariense
2x Armeria trojana
1x Disporopsis pernyi
3x Sesleria heufleriana
1x Carex sp. (Altaj)
1x Alyssum saxatile 'Flore Pleno'

5 K. Rozehnal - Brno

1x Alyssum saxatile
4x Arabis sp.
2x Asarina procumbens
1x Chrysanthemum atlanticum
3x Delosperma (vč. nominované)
1x Habrlea rhodopensis 'Alba'
1x Linum sp.
1x Narcissus sp.
1x Ornithogalum arabicum
1x Polygonatum latifolium
1x Primula auricula (sv.žl.)
1x Primula sp. (růžová, zvláštní)
1x Geranium sanguineum striatum
1x Sauromatum venosum (klenotnice)
1x Trollius ranunculoides
3x Veronica gentianoides
1x Caragana arborescens
1x miska s orlíčkem a Townsendiemi
1x květináč s mochnou a erigeronem
1x kaštan - bonsaj
1x lípa - bonsaj
1x břečťan
1x Lewisia
1x Delosperma
1x Ixiolirion
2x Ornithogalum balansae
1x Gentiana acaulis ssp. undulatifolia

7 V. Fabiánková - Boskovice

1x velká mísa s Delosperma congestum

8 J. Hadač - Syrovice

1x Lathyrum vernus 'Alba'
1x Anemone nemorosa 'Plena' (správně má být 'Vestal')
1x Corydalis flexuosa
1x Aubrieta thessala
1x Corydalis wilsonii

1x *Lewisia nevadensis* 'Rosea'
1x *Trillium sessile*
1x *Trillium luteum*
1x *Trillium ovatum*
1x *Trillium grandiflorum* 'Plena' (klenotnice)

9 Z. Hlavoň - Syrovice

1x *Cypripedium guttatum*
1x *Lewisia* (nevadensis 'Rosea' ?)
1x *Oxalis* (klenotnice)
1x *Ranunculus montanus* 'Miss Austria' (plnokvětý zlatožl.)

10 Stodůlková - Brno

1x *Trollius* x hybr. (pěkná velká rostl.)
1x *Asperula arcadiensis* (klenotnice)
1x *Viola* sp.
1x *Convallaria* (růžová)
1x *Rhodiola rosea*
1x *Andromeda polifolia*

11 Holzbecherovi - Lelekovice

3x *Phlox douglasii* 'Rose Queen'
3x *Sagina subulata* 'Aurea'
3x *Aster natalensis*
3x *Phlox douglasii* 'Crackerjack'
3x *Arenaria lithops* 'Aurea'
3x *Dianthus carthusianorum* v. humile
3x *Armeria juniperifolia* 'Brno'
3x *Armeria juniperifolia* 'Lelekovice'
3x *Armeria juniperifolia* sp.1 (tzv. jednička)
3x *Armeria juniperifolia* 'Bevan'
1x *Dianthus* 'La Bourboule'
2x *Helichrysum* 'County Park'
2x *Centaurea pindicola*
1x *Campanula tridentata*
1x *Dianthus webbianus*
1x *Dianthus* x *myrtinervius*
1x *Dianthus* x *microlepis*
1x *Asperula daphneola*
1x *Saxifraga kolenatiana*
1x *Saxifraga cochlearis* 'Minor'
1x *Saxifraga cochlearis* 'Major'
1x *Helianthemum lunulatum*
1x *Edraianthus serpyllifolius*
6x *Lewisia cotyledon*

12 Míček - Brno

1x *Iberis* sp.
1x *Euphorbia myrsinites*
1x *Euphorbia polychroma*
1x malý samorost s *Pleione* (v pavilonu)

14 Hedbávný - Vyškov

1x *Sempervivum ciliosum*
1x *Orostachys spinosa* (kristátní)
15 x *Sempervivum* sp.
+ expozice kamenů a fotek z J.Ameriky + kaktusy

15 Kunc - Brno

3x menší dřeviny

16 Souček - Lysice

1x Crassula v obdélníkové misce
1x tufový kámen se skalníkem
1x miska s Drabou v travertinu
1x tácek se Saxifragami v travertinu

17 Sedláček - Brno

1x Pleione limprichtii - miska (klenotnice)
1x Lilium pumilum
1x Cassiope tetragona

18 Martinek - Letovice

1x Gentiana clusii
1x Primula juliae (truhlík)
1x Corydalis wilsonii
1x Trillium grandiflorum
1x Arisaema sp.
1x Androsace barbulata
1x Mukdenia rossii
1x Dactylorhiza fuchsii

21 Baláž – Dolní Rožínka

1x Cypripedium calceolus (pavilon)
1x Cypripedium macranthum (pavilon)
1x Orchis rubra (klenotnice)
1x mísa s kříženci Orchisů + Aceras anthropophorum (klenotnice)
1x mísa s Ophrys lutea lutea + O. tentredinifera (klenotnice)
1x Ophrys speculum (klenotnice)
1x Oxalis laciniata 'Seven Bells' (klenotnice)
1x Oxalis adenophylla (klenotnice)
1x Cyclamen persicum (pavilon)
1x Erigeron aureus 'Canary Bird'
1x Morisia monanthos
1x Dudleya cymosa (sukulent - klenotnice)
1x Calanthe sp. (žlutá orchidej - klenotnice)

23 Řičánek - Brno

1x Daphne collina
1x Townsendia leptotes
1x Phlox 'Wagon Wheel'
1x Iris schachtii
1x Haberlea rhodopensis
1x Silene araratica
3x Phlox subulata 'Nettleton Variation' (panašovaný L)
1x Dianthus freynii
1x Alyssum saxatile 'Variegatum'
1x Saxifraga puberula ssp. irathiana

24 Křivánek - Brno

1x Daphne arbuscula (velký květináč)
2x mísa s netřesky
1x Orchis militaris
1x Arisaema amurense

26 Nedělka - Brno

2x mísa s netřesky (1 keramická, 1 plastová bílá)
1x Aubrieta (fialová)

27 Kleinová - Brno

1x Hymenoxis sp.
1x Deutzia gracilis
1x Rhododendron sp.
1x Gentiana acaulis
1x Crassula - bonsaj
1x Linnaria pallida 'Nana Alba'

28 Merta - Brno

7x Delosperma congestum (6x malá, 1x větší)
1x Mukdenia rossii
1x Erigeron aureus 'Canary Bird'
1x Erigeron chrysopsidis
1x Alyssum sp.
8x Lewisia cotyledon
1x Picea glauca 'Blue Wonder'
1x Abies balsamea 'Nana'
1x Picea glauca 'Laurin'

29 Pospíšilovi - Rosice

1x velká mísa s Rhodohypoxis baurii

Pořadí oceněných exponátů:

Kachle dostanou:

1. *Oxalis laciniata* 'Seven Bells' - př. Baláž, 96 b.
2. *Orchis rubra* - př. Baláž, 72 b.
3. *Dianthus x microlepis* - Holzebecherovi, 68 b.
4. *Orchis militaris* - př. Křivánek, 67 b.
5. *Delosperma sp.* (zářivě karmínový květ) - př. Rozehnal, 64 b.
- 6.-7. *Bergeranthus jamesii* - př. Rozehnal, 63 b.
- 6.-7. *Cypripedium calceolus* - př. Baláž, 63 b.

širší nominace:

- 8.-10. *Cyclamen persicum* - př. Baláž, 62 b.
- 8.-10. *Saxifraga puberula ssp. irathiana* - př. Řičánek, 62 b.
- 8.-10. *Edraianthus serpyllifolius* - Holzbecherovi, 62 b.
11. *Trillium grandiflorum* 'Flore Pleno' - př. Hadač, 60 b.
12. *Asperula arcadiensis* - př. Stodůlková, 58 b.
- 13.-14. *Androsace barbulata* - př. Martínek, 54 b.
- 13.-14. *Erigeron aureus* 'Canary Bird' - př. Baláž, 54 b.

Kachli dostane po druhém kole hodnocení ještě *Cyclamen persicum* př. Baláže.

Prezentace obrázků z výstavy bude přítomným členům promítnuta na VČS v lednu 2010.

MM

Nová kategorie exponátů pro naše výstavy

Na výroční schůzi přednesl předseda návrh na zavedení nové kategorie exponátů – osázenou miskou. Během roku jsme nápad prodiskutovali a probrali ze všech stran, s kým to jen šlo, a

dospěli jsme k závěru, že se návrh pokusíme uvést do praxe. Ale jestli bude tato kategorie exponátů na příslušné výstavě vyhlášena, rozhodne při každé výstavě hodnotící komise. Bude záležet na počtu a kvalitě přivezených exponátů. Stanovili jsme současně kritéria, která by měla nová kategorie splňovat:

- kategorie se bude nazývat „miniskalka v nádobě“
- tvar, materiál, ani velikost nádoby není omezena, ale pro snazší manipulaci doporučujeme nádoby maximálně „dvouchlapové“
- není omezen ani materiál na tvorbu vlastní miniskalky (předpokládáme, že to budou v drtivé většině případů kameny, nechceme ale nijak omezovat fantazii a kreativitu autorů)
- materiál, který bude tvořit vlastní miniskalku, musí pokrývat alespoň 1/3 půdorysu nádoby
- miniskalka musí být výrazně osazena alespoň 2 druhy rostlin
- hodnotící komise si vyhrazuje právo řešit a rozhodnout sporné a nejasné případy

Při hodnocení miniskalek budeme postupovat jinak než u jednotlivých exponátů. Zastáváme názor, že podstatný je v tomto případě celkový vzhled a divácká atraktivnost díla. Každý člen komise proto při hodnocení seřadí exponáty – miniskalky podle toho, jak se mu líbí a oboduje je. Počet přidělovaných bodů bude dán počtem exponátů. Např. u 5 exponátů dostane exponát na prvním místě 5 bodů. Celkovým vítězem se pak logicky stane ten s nejvyšším počtem bodů. Vyhrát tak může i méně zkušený pěstitel s dostatečným estetickým cítěním.

Už teď se těšíme na Vaše výtvořky a přejeme hodně štěstí

MD

BURZY ROSTLIN

Naše letošní hlavní jarní burza nabídla zajímavý sortiment rostlin. Zúčastnilo se jí 31 členů, kteří k prodeji nabídli 9008 rostlin, prodalo se jich 7834. Můžeme říci, že byla úspěšná. Pokud jste na jaře nesehnali vysněnou rostlinu, pak navštivte naši podzimní burzu rostlin, která bude netradičně v Botanické zahradě a arboretu Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity (BZAMZLU) ve dnech **2. až 5. října 2009**. V té době zde bude probíhat tradiční podzimní výstava „Barvy podzimu“. Slibujeme si od tohoto spojení vyšší návštěvnost, a tím i vyšší prodej rostlin. Návštěvníci zde naleznou široký sortiment skalniček, okrasných travin, cibulovin a hlíznatých rostlin.

Podzimní burza rostlin se uskuteční v říjnu 2009 v areálu Botanické zahrady a arboretu Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně - Černých Polích v prostoru garáží pod správní budovou. Vchod (i vjezd) bude horní branou od zastávky tramvají č. 9 a 11 Bieblova. V době výstavy bude možno do areálu vstoupit i dolní branou z Drobného ulice, kde lze i parkovat. Jinak je možné parkovat i na Bieblově ulici, kam je ale pro neznalé místních poměrů trochu složitější příjezd.

Příjem zboží:	čtvrtek	1.10.	9 - 15 h, 17-18 h
Prodej:	pátek	2.10.	9 - 18 h
	sobota	3.10.	9 - 18 h
	neděle	4.10.	9 - 18 h
	pondělí	5.10.	9 - 17:30 h
	Likvidace:	pondělí	5.10.

úterý 6.10. 8 - 10 h

Prosíme prodávající, aby striktně dodržovali uvedené časy. Ve čtvrtek 1.10. v 16:30 zde bude probíhat slavnostní zahájení výstavy, v době od 15:00 do 17:00 nebude možné vjíždět automobily do areálu! Prosíme vás, abyste rostliny přivezli pokud možno do 15:00. Doba mezi 17:00 a 18:00 je určena hlavně pro členy, kteří z důvodu zaměstnání přejímku zboží do 15:00 nestihnou. Na přebírací protokoly prosím připište své aktuální telefonní číslo, nejlépe mobilního telefonu. Případné dotazy směřujte na přítele Vlčka nebo na předsedu či místopředsedu klubu (viz adresář členů výboru klubu na konci časopisu).

ZÁJEZD

Zájezd do severovýchodních Čech 23. a 24. 5. 2009

Odjíždíme od Bohémy přesně v 7:00, nikdo se neopozdil! Máme nový autobus značky MAN z ČSAD Tišnov s tmavými okny, které neumožňují pohled zvenčí dovnitř, ale pasažérům skýtají dobrý výhled ven, a tak cestou budíme zájem kolemjdoucích.

Poklidným tempem dojíždíme do Litomyšle, do zdejších okrasných školek. Tyto školky mají dlouhou tradici a vynikající pověst, tak uvidíme. Velmi se nám zde například líbily čarověničky roubované na vysokých kmíncích, avšak jejich cena 700-800 Kč většinu kupujících odrazovala. Já jsem si zde koupil jen samčí a samičí rostliny kiwi a také jeden červený klematis, který brali i ostatní.

Asi v 11:00 přijíždíme do Bělečka a parkujeme u borového lesa, odkud lesní cestou vstupujeme branou do „dřevíčkářského ráje“. Obrovské plochy s položenou textilií, spousta zakrslých dřevin, čarověníků různých tvarů, barev, velikostí. Majitel areálu, pan Valenta, nám dělá rozumné ceny - 200 Kč za urostlý několikaletý čarověník na kmínku je solidní cena. A tak zde opět dost nakupujeme, a ještě zbývá čas na prohlídku okrasné zahrady. Nedaleko domu nás uchvátil několikátunový členitý balvan. Jeho okolí se ještě ale upravuje. Hlavní atrakcí je arboretum situované jako závrť kolem budoucího jezírka, se spoustou cestiček a vyhlídkových bodů na obrovskou sbírku okrasných dřevin. Nádhera!

Ve 13:00 již máme zamluvenou prohlídku zámku v Opočně, a tak si zde zatím prohlížíme pěkné arkádové nádvoří, také zde koncertuje soubor v historických kostýmech. Asi 1,5 hodinová prohlídka zámku ukazuje rozsáhlé obrazárny, sbírky zbraní, zámecké knihovny a další.

Z Opočna není daleko do Dobrušky, kde navštěvujeme paní Šťáskovou. Její zahrádka představuje různé skalky, koryta i jezírka a mnoholeté tvarované dřeviny, hlavně javory. Najdeme zde také původní Daphne cneorum 'Stasek', Daphne oleoides 'Alba' a mnoho dalších. I skalničky a některé dřevinky jsou zde k prodeji, a tak opět nakupujeme.

Do Nového Města nad Metují je to opět kousek, a tak po ubytování v hotelu Rambousek se někteří vydáváme na prohlídku okolí. Město je památkovou rezervací s obdélníkovým náměstím, tvořeným měšťanskými domy s podloubími, a je ojedinělé nejen v ČR, ale i v celé Evropě. V rohu náměstí stojí renesanční zámek s průčelím zdobeným sochami, některé sochy jsou od Matyáše Brauna. Projdeme nádvořím zámku, taktéž se sochami a výzdobou, a dostáváme se na terasové zahrady s výhledy do okolí. Zvláštností je zde tzv. Jurkevičův most spojující dolní zahrady se zámkem. Cestou zpět nahlédneme ze zbytků hradeb do meandrů řeky Metuje. Následuje večere (asi po hodině čekání) a nocleh v příjemně zařízeném pokoji starého, ale zmodernizovaného hotelu.

Ráno, po snídani ve formě švédského stolu, jedeme oklikami do Sedloňova k panu Grulichovi, který se nám bude věnovat další 3 hodiny. Pan Grulich původně pracoval v textilce a své zdejší rodiště postupně měnil na velký přírodní okrasný park. Protéká zde

potok, který je důmyslně rozveden do spousty potůčků, jezírek a zákoutí osázených okrasnými dřevinami a vybudovanými skalkami. Vzniklo tak dílo obrovské esteticko-krajinářské hodnoty! Po vichřici se odhalila nad areálem vysoká holá skála, kterou pan Grulich časem proměnil v jednu obrovskou skalku se spoustou vzácných rostlin a také s vynikajícím výhledem na dolní část areálu. Loučíme se s panem Grulichem a odjíždíme s pocity obdivu a úcty nad dílem tohoto známého skalničkáře. Je jen škoda, že nemá ve své rodině pokračovatele a následníka.

Ze Sedloňova jedeme asi 40 km do Doudleb nad Orlicí k manželům Kořízkovým. Bydlí kousek od řeky v přízemním domku, který zdáli vypadá úplně obyčejně. Ale uvnitř - nádhera! Několik skalek, jezírko a hlavně spousta tvarovaných vzácných dřevin, většinou jehličnanů. Zvláště mne zaujaly desítky tvarovaných japonských javorů různých barev, tvarů a druhů listů, všechny v perfektní kondici. (Po příjezdu domů jsem i já začal své javory stříhat a tvarovat). Také zde byla možnost nakoupit mladé roubovance, ale jejich vzrůst a ceny mne nezaujaly.

Poslední návštěva byla na chalupě u přítele Řeháčka v České Rybné. Na toto krásné, ale zastrčené místo nás dovedl ochotný místní občan, díky jemu! Pan Řeháček nás přivítal na své zahradě, řekl nám, kam nemáme šlapat (orchideje v trávě), a provedl nás celým svým areálem. Má zde nad chalupou tzv. horní skalku a pod chalupou skalou dolní a pod ní pěstební areál se spoustou mladých skalniček v kelímcích, úhledně v řadách zapuštěných do písku. Skalky má většinou tufové se spoustou vzácných rostlin, z nichž některé se zde neplánovaně vysemeňují, a ty nám jeho manželka ochotně odrýpávala. Také se zde hodně nakupovalo, a tak všichni odcházeli spokojeni.

Nyní už nám zbývala jen cesta domů. A tak jsme za pěkného počasí a se zcela zaplněným zavazadlovým prostorem autobusu skalničkami a dřevinami zamířili přes Ústí nad Orlicí, Českou Třebovou a Svitavy k Brnu.

Myslím, že se zájezd velmi vydařil a vřelé díky organizátorům paní Utinkové a panu Rozehnalovi. Celý zájezd jsem natáčel na kameru, takže bude-li zájem, můžeme si tento film na některé členské schůzi promítnout.

Ladislav Souček, Lysice

VÝMĚNA SEMEN

Dobře vyčištěná semena prosím zasílejte na adresu:

Dr. Vít Hrabě, Hajany 106, 664 43 Želešice

email: jhrabetova@seznam.cz

tel. 721 734 596

Uzávěrka příjmu semen do akce je 5. 11. 2009, semena můžete ještě ten den odevzdat osobně na členské schůzi. Vyhotovený seznam semen budeme automaticky zasílat pouze dárčům, ostatním zájemcům jen na požádání. Aby rozesílání seznamu bylo co nejrychlejší, sdělte nám prosím, pokud máte, vaši e-mailovou adresu.

Prosíme dárce, aby dodaná semena sami neporcovali a neuzavírali v sáčcích kancelářskou sešívačkou. Sáčky, označené názvem druhu, očísľujte v abecedním pořadí. Dbejte na správné označení a porovnejte, zda se obsah sáčků shoduje s přiloženým abecedně řazeným seznamem darovaných semen (písmeno CH zařazujte do seznamu jako písmeno C).
Děkujeme.

FOTOSOUTĚŽ

Vyhlašujeme již 3. ročník **Soutěže o nejkrásnější digitální fotografii**. Výsledkem budou opět dvě vítězné fotografie. Jednu použijeme na leták pro příští ročník jarní výstavy a druhá získá „cenu diváka“. Loňský ročník přinesl vítězství příteli Miroslavu Doležalovi. Jeho *Ramonda myconi* získala cenu diváka. Na plakátku naší letošní výstavy se skvěl žlutý *Erigeron chrysopsidis* přítele Martana.

Akce se může zúčastnit pouze **člen klubu skalničkářů Brno** (řádný nebo čestný) s fotografiemi, které sám pořídil. Současně by měly být splněny následující podmínky a doporučení.

1. Od jednoho autora bude do soutěže přijímáno maximálně 10 kusů digitálních fotografií.
2. Aby bylo možné použít fotografii na leták, musí mít orientaci „na šířku“.
3. Motivem snímků by měly být skalničky nebo skalkové partie.
4. Snímky mohou být do soutěže podány
 - e-mailem na adresu miroslav.dolezal@khsbrno.cz, do předmětu prosím napište heslo **fotosoutěž**
 - na CD příteli Doležalovi nebo kterémukoli členu výboru, nejlépe na členské schůzi osobně
 - na CD poštou: MUDr. Miroslav Doležal, Koráb 137, 666 01 Tišnov
 - z vašeho „flash disku“ do klubového notebooku na členské schůzi 7. 10. 2009 nebo 5. 11. 2009
5. Soutěžící musí předložit **seznam** svých snímků. První na seznamu bude ten snímek, který autor pokládá za nejzdařilejší, poslední snímek za nejméně zdařilý.
6. Termín podání je **nejpozději do 5. 11. 2009** (pozor na prodlevu při odeslání poštou).

Vyhodnocení soutěže bude probíhat následujícím způsobem. Snímek pro použití na propagační leták jarní výstavy vyberou členové výboru hlasováním. Ze zbývajících fotografií bude sestavena kolekce, a ta bude promítnuta na výroční členské schůzi. Při výběru se bude přihlížet k pořadí snímků v průvodních seznamech, což znamená, že budou promítnuty ty obrázky, kterých si autoři nejvíce cení. Účastníci výroční členské schůze pak vyberou vítěznou fotografii hlasováním pomocí anketních lístků. Další podrobnosti budou sděleny na schůzi.

Autoři nebo autor vítězných snímků získá finanční odměnu ve výši obvyklého autorského honoráře nebo drobný dárek (např. *sadu čistých CD, flash disk*) a samorřejmě obdiv a úctu ostatních členů klubu.

MM

Doplňk k fotosoutěži

Podle nárůstu účastníků fotosoutěže je o tuto část naší aktivity docela zájem. To je potěšitelné. Jen tak dál, přátelé. A aby nepřišli zkrátka ani ti, kteří spoušť digitálního aparátu nechtějí nebo nemohou mačkat, přidali jsme do scénáře fotosoutěže další bod. Takovou soutěž v soutěži. Na výroční členské schůzi budou dána do osudí jména těch přítomných, kteří hlasovali pro snímek, jež se stal celkovým vítězem. Z nich bude jeden vylosován. Dostane na památku zvětšenou reprodukci vítězného snímku. Z technických důvodů to pochopitelně nebude hned na výroční schůzi, ale na nejbližší schůzi členské.

MD

PĚSTITELSTVÍ

Variabilní keříček

Při návštěvě turistických středisek v Dolomitech v nadmořské výšce nad 1400 m můžeme někdy i na frekventovaných a hustě osídlených místech objevit mnoho horských i vysokohorských druhů rostlin. Jednou z nich je pohledný keříček *Polygala chamaebuxus* (syn. *Chamaebuxus alpestris*). Místy tu doslova masově prorůstá vápencovou suť na svazích i podél cest. Téměř v centru městečka Selva-Wolkenstein jsem v červnu roku 1997 obdivoval v příkopě u cesty mohutně se rozrůstající polštáře této zajímavé a bohatě kvetoucí rostliny. Převážně se jednalo o tzv. varietu *rhodoptera*, jež svými svítivě žlutými květy s tmavě růžovými, až rudými okvětními lístky nápadně připomíná pyrenejskou *Polygalu vayredae*. Průměr jednotlivých rostlin přesahoval 1 metr, a jednalo se tudíž očividně o mnoholeté rostliny. Rozsáhlá kolonie se rozkládala též ve svahu nad cestou, na pokraji vysokého smrkového lesa, na loučkách i na mýtinkách v lese, kde rostly tyto rostliny společně s vřesem a borůvkou brusinkou. Přestože byla většina stanovišť dostatečně osluněná, nacházelo se celé naleziště na severozápadním svahu na mírně podmáčených, až vlhkých půdách rozlehlého prameniště. Země zde byla převážně jílovito-písčítá až vřesovištní, a tudíž dostatečně chladivá a schopná udržet dostatečnou vlhkost, zároveň však hodně kamenitá a propustná, a tudíž přiměřeně drenážovaná. Podklad byl vyloženě jílovitý s množstvím vápencových kamenů i skal.

Při pokusu odebrat vzorek z jedné rostliny jsem zjistil, že domněle mladá rostlinka je hluboko pod kameny propojena zakořeněným výhonem s vedlejším mohutným polštářem. Z obavy, že rostlinu poškodím, jsem od úmyslu upustil a raději se věnoval vizuálnímu průzkumu. Po delším hledání jsem mezi stejně zbarvenými rostlinami našel několik bílo-žlutých, posléze keřík zbarvený klasicky bílo-oranžově a dvě rostlinky kvetoucí čistě bíle. Jemná krása těchto rostlin mi učarovala a já se těšil, že až se sem vrátím příště, nasbírám si semena a pokusím se o vypěstování těchto krasavic generativní cestou. Při svých dalších, téměř každoročních návštěvách Dolomit jsem se soustředil na průzkum jiných oblastí a s ohledem na snahu nasbírat co nejvíce druhů výsevuschných semen jsem do těchto nádherných hor jezdil převážně na přelomu srpna a září. Přitom jsem většinou neměl to štěstí a na chamaebuxusy jsem nenarazil. Když se mi pak jednou podařilo najít v bujném zelení několik rostlinek, neobjevil jsem žádná semena ...

Do údolí Val Gardena jsem se vrátil až v srpnu v roce 2004. Mé překvapení bylo neskutečné! Na místě, kde dříve traverzovala prudký svah uzoučká cestička, vedla nyní dvouproutková široká asfaltová silnice s chodníkem. Celý svah byl navíc perfektně zajištěn proti sesuvu půdy a padání kamenů zpevněným břehem s drátěnými klecemi s kamením. Po původní botanické lokalitě se doslova slehla zem. Ani ve svahu nad cestou jsem na okraji částečně prokáčeného lesa dříve hojně se vyskytující rostliny nenalezl. Dle složení současné vegetace jsem usoudil, že vlivem nastalých změn došlo k příliš drastickému odvodnění a následně ke změně druhové skladby podrostu. Vystoupal jsem asi 100 výškových metrů po silnici a v její horní části, v místě, kde vysoký les přecházel mlázím do horské louky poseté několika chalupami a penziony, jsem objevil ostrůvek původního biotopu. Na ploše cca 100 m² se na okraji louky, v prameništi kolem studánky, na světlém místě v lese i v břehu kolem cesty vyskytovalo značné množství hledaných rostlin. Přes veškerou snahu jsem však opět nenalezl žádná semena. Nakonec jsem se odhodlal k brutálnímu činu a odebral několik podzemních oddenků s kořínky z příkopy u cesty, kde jsem usoudil, že jsou rostliny nejvíce existenčně ohroženy. Zabalil jsem je do vlhké rašeliny a doufal, že transport přežijí. Po návratu do ČR jsem oddělky vysadil do kontejnerů do směsi jílovité zeminy s bukovou hrabankou a žlutým pískem. Druhou polovinu substrátu tvořila hrubozná vápencová a

travertinová drť. Větvičky, jež měly vytvořeny dostatečně silné kořínky, bez problémů zakořenily, avšak oddělky bez kořínků bez ohledu na použití stimulatoru odešly. Pro množení těchto rostlin je tudíž ideální metodou hřížení, nikoliv však řízkování. Je ovšem možné, že pro úspěšný výsledek klasického řízkování je potřeba zvolit jinou roční dobu, například červen. Nakelímkované rostlinky jsem udržoval stále mírně vlhké na přistíněném stanovišti. Úspěšně se prokořenily a po několika letech zakvetly. Jedna z nich kvetla k mému překvapení čistě červeně. Svědčí to o skutečnosti, že je vítod zimostrázovitý v barvě květu značně variabilní. Základním předpokladem pro zdárný růst je ovšem asi pro všechny polygaly (podobné požadavky má i *Polygala vayredae*) dostatek prostoru. Nemůže-li se rostlina volně rozrůstat do okolí mezi kameny, v omezeném prostředí v kontejnerech se přehustí kořenový systém a následně začne chřádnout a hyne. Je možno ji včas rozdělit a rozesadit, avšak musí to být provedeno nejpozději počátkem září, jinak rostliny nestihnou zakořenit před příchodem zimy. Jeden keřík jsem vloni zasadil do hodně kamenité zeminy ve vřesovišti. Zatím se zdá, že by se mu tady mohlo dařit. Pro své krásné květy tato rostlinka rozhodně stojí za pěstování.

Oldřich Navrátil, Ostrava

Moje zkušenosti s rodem *Polygala*

Na své zahradě v současné době delší dobu pěstuji 5 druhů rodu *Polygala*, kterému se česky říká vítod nebo zimostrázek. Pěstitelsky jsem je již zvládl, poslední roky získávám zkušenosti s jejich množím. Když jsem dostal do rukou článek přítele Navrátila „Variabilní keříček“, řekl jsem si, že bude vhodné uveřejnit v tomto čísle časopisu i moje dosavadní zkušenosti.

Nejdéle pěstuji druh *Polygala vayredae*, který bývá někdy uváděn i jako *Polygaloides vayredae* nebo *Chamaebuxus vayredae*. Tento polokeřík u mne dorůstá výšky kolem 10 cm. Mírně se rozrůstá tenkými podzemními výběžky. Lodyhy jsou poléhavé, porostlé střídavými, úzkými, špičatými, matně zelenými, 2 až 2,5 cm dlouhými listy. Květy jsou poměrně štíhlé, výrazně purpurově růžové, člunek je na konci žlutý. Rostlina u mne každoročně bohatě kvete v dubnu až květnu. Před lety jsem ji vysadil do horní části slepencového výchozu vrstevnaté skalky. Za tu dobu prorostla několik spár tohoto výchozu. Kromě ní se ve spárách vysemenilo ještě několik trsů drobné ostřice *Carex ornithopoda*, se kterou tvoří hezké, přírodně vypadající společenstvo. Místo je otočené na severozápad, je za sucha pravidelně zavlažované, slunce svítí na rostlinu v poledních hodinách. Mohu potvrdit informaci přítele Navrátila, že potřebuje ke svému zdárnému růstu prostor mezi kameny a že se jí nelíbí v kontejnerech. S tím souvisí problém s množím. Rostlina je žádaná, a jelikož semena jsem z ní nikdy nesklidil, zkoušel jsem ji několikrát množit vegetativní cestou. Musím bohužel říci, že zatím její množím nemám zvládnuté k mé spokojenosti. Zatím se mi podařilo získat jen několik rostlin z dubnového „dělení“. K dělení se nabízí množství výhonků, většinou se je ale nepodaří vydobýt ze skalních spár z kořeny. O tyto „dělence“ pak pečuji jako o řízky. Bohužel ujímatelnost je asi jen 10%. Letní řízkování také nepřineslo pozitivní výsledky.

Asi 8 let zdobí moji hlavní slepencovou skalku *Polygala chameabuxus* var. *rhodoptera* (syn. var. *grandiflora*, někdy se píše 'Rhodoptera', 'Grandiflora' či 'Purpurea' nebo 'Atropurpurea'). Tvoří bohatě větvený polokeřík vysoký 15 až 20 cm. Rozrůstá se pomaleji, než *P. vayredae*. Listy má stálezelené, kožovité, na okraji podvinuté, řapíkaté, úzce eliptické (ale širší než u *P. vayredae*), dlouhé až 3 cm. Květy jsou podobně zbarvené jako u *P. vayredae*, ale větší. Kvete také každoročně, a to od konce dubna do května. Rostlinu mám vysazenu za větším kamenem, který ji chrání od jihozápadu, v hodně propustné nevápenité půdě na menším políčku pokrytém sutí. Místo je tedy odkloněné od slunce, za sucha bývá

zaléváno, ale méně často než stanoviště s *P. vayredae*. Rostlinu jsem již dvakrát řízkoval koncem jara. Řízky dobře koření (více než 80%), a kupodivu neodcházejí ani za tropického počasí (přistínění je samozřejmě nutné). Bohužel mohu z rostlin odebrat jen omezené množství řízků, takže mi sotva zakořeněné rostliny přátelé ještě do podzimu rozeberou. Letos v dubnu se mi podařilo několik rostlin rozmnožit dělením.

Třetím vítodem na mé skalce je *Polygala calcarea*. Je to drobný druh, vysoký asi 5 cm, s přízemními sytě zelenými listy a s hořcově modrými květy s bílým hřebínkem. Kvete v květnu. Na skalce se mi sám vysemeňuje, část skalky pak v květu vypadá jako posetá modrými ostrůvky. Na mé skalce obývá slunná až polostinná stanoviště na mírně svažitéch suťových políčkách otočených na severovýchod. Ač je to rostlina vápnomilná, u mne roste na neutrálním nebo slabě kyselém, velmi propustném substrátu. Za déletrvajících sucha je místo asi 2-3x za týden zaléváno. Semena tohoto vítodu nesbírám, pro potřeby rozmnožení si mladé rostliny vypíchám v dubnu přímo na skalce, a pak je nahrnuji. Tento vítod se v kontejnercích daří docela dobře.

Čtvrtým, a musím se přiznat, že z této pětky nejméně oblíbeným druhem, je *Polygala amara* - vítod hořký. Je vzrůstem podobný předchozímu, možná nepatrně vyšší, jeho listy jsou světleji zelené. Květy jsou růžové (mohou být i modré, ale já mám růžové) a objevují se asi o 14 dní dříve, tedy již v dubnu. Semení se o poznání více. Stanoviště a množení jsou stejné jako u předchozího druhu.

Tím pátým druhem je *Polygala major*, vítod větší. Pěstuji ho nejkratší dobu, asi 3 roky. Je to teplomilná rostlina, která roste i na některých stepních lokalitách v Brně a okolí (Kavky, Větrníky, Malhostovická pecka aj.). Lodyhy vyrůstající z dřevnatého oddenku jsou až 50 cm vysoké, hustě olistěné čárkovitě kopinatými listy. Hroznovité květenství se objevuje nejdříve na konci května, ale hlavně v červnu. Květy jsou dosti velké, nápadně růžové. Pěstuji ho na slunném záhonku s cibulovinami a stepními travinami nad vápencovou skalkou. Ostatně propustné, občas vysychající půdy s obsahem vápna vyhledává i v přírodě. Rostlinu jsem vypěstoval ze semene, zatím jsem jiné pokusy s množením neprováděl.

Co říci na závěr. Vítody jsou zajímavé rostliny. Pokud se vám je podaří sehnat, pak počítejte s tím, že si zpravidla poněkud déle zvykají na své stanoviště. Pokud jim ale bude vyhovovat, pak zde budou každoročně bohatě a nápadně kvést.

Mojmír Martan, Brno

***Narcissus triandrus* a jeho variety**

Kdo má rád drobné botanické narcisy a byl v době květu (březen - květen) ve Španělsku, tak si určitě nenechal ujít příležitost vidět je na jejich přirozených lokalitách. A mohu říct, že v mém případě to byl nezapomenutelný zážitek. Vidět na zahradě nebo ve skleníku několik rozkvetlých rostlin sice potěší, ale přijít na lokalitu, kde jich kvetou tisíce, tak to je teprve zážitek, na který se hodně dlouho vzpomíná. A toto zimní vzpomínání mě přivedlo k tomu, abych alespoň o některých botanických narcisech do našeho časopisu něco napsal.

Asi nejčastěji vyskytující se drobný narcis v přírodě je *Narcissus triandrus* a jeho některé variety. Viděl jsem spoustu lokalit ve španělském pohoří Sierra Cantabrica nebo Sierra de Guadarrama. A na každé lokalitě byla vidět celkem značná variabilita jak ve výšce rostlin, tak ve velikosti květů a v jejich barvě. Viděl jsem na Picos de Europa v borových lesích rostliny s listy až 6mm širokými a bílými květy a o několik desítek kilometrů dál na Sierra Cantabrica měly rostliny listy sotva 2 mm široké a s květy světle žlutými, ale nacházel jsem i rostliny s bílými okvětními lístky a se světle žlutou pakorunkou. Pořád se ale podle literatury jednalo o *Narcissus triandrus*. Stejně to bylo s *Narcissus triandrus* var. *cernuus*,

kteřý roste v centřálním Španělsku. V pohořích Sierra de Guadarrama a Sierra de Gredos jsem nacházel rostliny s bělavými květy. To značně ztěžovalo určování rostlin. Je také docela možné, že některé odlišné formy mohou být v budoucnu popsány jako nové druhy nebo variety *Narcissus triandrus*.

Všechny variety *Narcissus triandrus* rostou na značně kyselých půdách a stejné podmínky vyžadují také v kultuře. Já přidávám do místní půdy přírodní neodkyselenou rašelinu. I když v přírodě rostou od nížin (až do 2000 m n.m.), jeví se jako dostatečně odolné vůči našim zimám. Ve větších výškách vyhledávají hlavně severní svahy a volné prostranství a v nižších polohách stín, hlavně v borových lesích. Také v kultuře se doporučuje vysazovat je na mírně zastíněná místa, a to hlavně v teplejších oblastech. Já mám část rostlin vysazených ve skleníku, kde rostou bez problémů a začínají kvést již v březnu. Pokud neseberu semeno, tak se samy hojně vysévají. Rostliny vysazené venku rozkvétají v průběhu května. V zimním období je nijak necháním a na jaře, než začnou rašit, je přihnojiím hnojivem bez obsahu vápníku. Samovýsev jsem na zahradě za celou dobu nepozoroval.

Vegetativní množení je dost obtížné, protože cibule se samovolně dělí velice zřídka. K získání většího počtu rostlin je vhodnější výsev. Pokud sejeme semena ihned po sklizni, tak klíčí většinou bez problémů. Pozdější výsev má za následek, že výsev může přeléhat i několik let. Semenačky dorůstají do květu až 4 roky.

Jaroslav Baláž, Dolní Rožínka

Jak jsem k sukulentům přišel

Nebojte, nebude to článek o tom, jak jsem začínal a kam až jsem to dotáhl. Jen malá noticka o tom, že i skalní skalničkář jako já se dříve nebo později dostane do kontaktu se sukulenty, a to nejen s těmi z obligátními z rodů *Sedum*, *Sempervivum* či *Orostachys*.

Před dobře patnácti lety mi můj veliký kamarád a znalec skalkových sukulentů Vašek Pleštil poslal spousty druhů semínek s tím, že to jsou nové a za určitých podmínek mrazuvzdorné sukulenty. Jednak několik druhů rodu *Agave* (*utahensis*, *lechuquilla*, *parryi* aj.), a dále pak zástupce jihoafrických rodů *Titanopsis*, *Nananthus* a *Rabiea*. Napsal jen stručně: „Zasej normálně, v létě běžná zálivka, v zimě úplné sucho.“ A tak jsem sel a pěstoval.

Vyklíčilo všechno. Ne všechno ale vydrželo tak, jak jsem čekal. Největší problém byl s rodem *Agave*. Lidově se takovému výsledku říká, že jeden dopadl jako hubkař. Ať jsem zakrýval proti vlhkosti nebo ne, stejně po rozmrazení ze zimní hybernace rostliny nahnívaly až uhnívaly a do tří let jsem byl zcela bez nich. Ani jeden druh nevydržel, a to jsem jim připravil kus skalky, které Vašek říkal malý Utah. Jen suť, jižní svah a na zimu střecha z fólie. Ostatní skalničky tam rostly perfektně. Ne tak ovšem *agave*. Čekal jsem, co to udělá se zástupci jihoafričanek, které jsem dal přece jen do misek. A tu jsem byl velmi mile překvapen.

Vysazený v chudé stěrkovité půdě byly celou sezonu vystaveny počasí a pod volným nebem si viditelně lebedily. Když už bylo moc sucho, pokropil jsem je hadicí. Proti fotografiím, které jsem viděl, i proti exemplářům na několika výstavách jsem seznal, že jsou daleko kompaktnější a solidněji stavěné, což bylo evidentně pobytem na čerstvém vzduchu. Na zimu jsem je pak dal na sucho zimovat do skleníku u domu. Ten byl ale provětráván i v zimě a teploty v něm klesaly na teplotu okolí a za těch patnáct let, kdy se objevily i kruté zimy a teplota třeba týden padala na mínus dvacet i méně, se k mému překvapení nestalo, že by byly kytky poškozené. Zmrzlé na kost jsem je někdy v obavách odnesl rozmraznout do místnosti vedle a ejhle, za pár hodin byly zase normální a připravené k vegetaci. S tou si ovšem musely počkat až na jaro, kdy jsem je zalil, tak v březnu, a ony postupně nastartovaly

k růstu, drženy zatím ve skleníku. Někdy v půlce dubna jsem je vynesl na zahradu, kde jim pak nevadilo ani občasný zapadnutí sněhem, pokud ovšem záhy roztál. A na podzim přišla odměna v podobě kvetení. To nebudu popisovat, ale posílám pár fotek, které budou úspěšně mluvit za všechno. No a to je v podstatě vše, co jsem chtěl článkem říct. Od té doby patří zástupci čeledi *Aizoaceae* k trvalému sortimentu skalniček v nádobách v mé zahradě a poutají pozornost všech návštěvníků, kteří je vidí, a to zvláště na podzim, když otevřou slunci vstříc své květy. Tak. Zatím se loučím a u dalších článků zase někdy nashledanou.

Pavel Holík, Blížkovice

CO NÁS ZAJÍMÁ

Cestou na Velký Rozsutec

Po otevření hranic v devadesátých letech se usnadnila možnost cestování do celého světa. Alpy, Pyreneje, Kavkaz a další světová pohoří se tak stala častým cílem cestovatelů a skalničkářů z naší republiky. Poněkud v ústraní zůstaly v poslední době trochu opomíjené slovenské hory. Přitom jsou relativně dobře dosažitelné, díky příbuznosti slovenštiny se zde snadno domluvíme, a navíc oplývají mnoha přírodními krásami i botanickou pestrostí. Jedním z nejmalebnějších vrcholů je Velký Rozsutec ve východní kriváňské části národního parku Malá Fatra. Tato napohled impozantní, 1610 m vysoká hora s rozsochatým vrcholem, tvořená po stranách strmě spadajícími dolomitovými stěnami a skalními městy, je domovem velmi pestré květeny. Vypravíme se spolu k jejímu vrcholu a cestou se podíváme, co zde roste. Putování začíná ve Vrátné dolině v obci Štefanová. Projdeme vesnicí, kde zrenovované chalupy přestavěné na soukromé pensiony jsou již typickým projevem současnosti a ocitneme se na pastvinách, které se rozkládají všude kolem značky. Na podzim bývají zabarveny do růžové barvy záplavou *Colchicum autumnale*. U cesty roste volovec vrbolistý, *Bupthalmum salicifolium*, asi 1 m vysoká bylina *Erisimum odoratum*, velká kola *Prunella vulgaris*, množství *Anthyllis vulneraria ssp. alpestris*, na kamenitých místech *Campanula rotundifolia*. Dále je zde *Campanula glomerata*, na okraji lesa lze najít *Lilium martagon* i *Cypripedium calceolus*, jež je v tomto údolí relativně hojný. Na vlhčích místech a kolem potoka roste rdesno hadí kořen, *Bistorta major*, havez *Adenostyles alliariae*, *Doronicum austriacum*, *Cicerbita alpina* a mnoho dalších rostlin vyžadujících podobné prostředí. Na loukách můžeme najít i některé vstavačovité rostliny jako *Orchis palens*, *Orchis mascula*, *Gymnadenia conopsea* a *Gymnadenia odoratissima* odlišující se výraznou vůní. Stoupáme dál po chodníku mezi loukami. Kolem rostou zvonečníky *Phyteuma orbiculare*, *Dianthus carthusianorum*, *Gentiana asclepiadea*, žlutý jetel *Trifolium badium*, jalovce *Juniperus communis*. Míjíme místo označené cedulí Šlahorka - 950 m.n.m., v jehož okolí se vyskytuje masově hořec *Gentiana cruciata* a noříme se do příkrovu lesa. Na chladnějších místech můžeme naleznout kapradinu jazyk jelení, *Phyllitis scolopendrium*, kapradinu hrálovitou, *Polystichum lonchitis*, dřípátku *Soldanella hungarica*, oměj *Aconitum firmum* a nádhernou *Cortusa matthioli* se sytě červenorůžovými „zvonky“ na asi 25 cm vysoké lodyze s velkými zubatými listy. Na loučkách a ve světlém lese roste slovenský endemit, parádní koniklec *Pulsatilla slavica* s obřími fialovými květy. Vzácně lze objevit *Daphne cneorum* a běžnější je v podrostu keřovitý druh *Daphne mezereum*. Kamenitá cestička dosti strmě stoupá úbočím hory a listnatý les přechází zvolna do smrkového s vtroušeným klečovým porostem. Pak se náhle ocitneme v sedle mezi Rozsutcem (vlevo) a Stohem, v místech, kde stávala v 80. letech vyhořelá chata Pod Rozsutcom. V době jejího provozu zde poutník mohl přenocovat, nebo jen zakoupit občerstvení a přitom hluboce vnímat nostalgickou atmosféru slovenských hor, neodmyslitelně spjatou se zvukem tisíce zvonků popásajících se ovcí. Zeleně je zde bujnější, půda hlubší a kyselejší a louky druhově chudší než jinde. Nalezneme všudypřítomné rdesno *Bistorta major*,

mochnu *Potentilla aurea*, náholník *Hypochoeris uniflora*, *Polygonatum viviparum*, *Veratrum album ssp. lobelianum*, vstavač *Dactylorhiza fuchsii* a několik druhů jestrábníků.

Přímo před námi se tyčí mohutná monumentální kopule skalnatého vrcholu Rozsutce. Bez dlouhého otálení pokračujeme ve výstupu. Míjíme ceduli oznamující vstup do rezervace s přísným režimem ochrany. Vstup je povolen jen v letních prázdninových měsících. Chodníček začíná prudce stoupat suťovištěm a klečovým porostem. Je zde vápencový podklad a pestrá květena hýří barvami. V suti lze objevit *Myosotis alpestris*, dvoupyskou, fialově kvetoucí *Calamintha alpinu*. Polštářky *Thymus alpestris* se střídají s *Veronica fruticans*, *Gypsophila repens*, žlutě září *Lotus alpicola* a těžko rozlišitelné pryskyřníky *Ranunculus pseudomontanus* a *R. oreophilus* se silně lesklými květy. Na loučkách mezi klečí najdeme *Arabis alpina*, *Cardamine sp.*, *Salix alpina*, druh příbuzný *S. retusa* se zašpičatělými lístky, modré až zářivě růžově fialové polštářky *Polygala amara*, *Lilium martagon*, *Rhodiola rosea*, krásný karpatský endemit stračku tatrskou *Delphinium oxysepalum*, *Aquilegia vulgaris*, vstavač *Gymnadenia montana* a různé jiné druhy květin.

Pak se ocitneme nad hranicí výskytu kleče a začíná nejstrmější a nejobtížnější část výstupu. Chodníček se ztrácí ve skalách a v suti, za pomoci železných lan a žebříků překonáváme extrémně prudké a exponované úseky. Všude kolem, doslova na dosah ruky, je království dolomitových skal, balvanů a věží, ráj skutečných vysokohorských alpiek přivádějící zapáleného skalničkáře k vytržení a totálnímu šílenství. Každou šterbinu osídlují doslova poklady těchto hor. Něžná *Campanula pusilla*, *Ranunculus alpestris*, *Androsace lactea*, *Androsace chamaejasme*, *Linum perene extraaxillare*, *Saxifraga moschata ssp. domini*, *Saxifraga rotundifolia*, *Saxifraga aizoides*, *Saxifraga paniculata*, tvrdé stříbřité bochánky *Saxifraga caesia*, *Silene acaulis*, *Jovibarba hirta ssp. glabrescens*, *Alyssum montanum*, *Biscutella laevigata*, *Hutschinsia alpina*, *Sedum atratum*, *Draba aizoides*, *Minuartia loricifolia ssp. kitaibelii*, krásný endemitický *Dianthus nitidus*, *Leontodon montanus ssp. pseudotaraxaci* (zakrslá pampeliška s přisedlým květem), ostřice *Carex atrata* a *Carex firma* a spousta dalších atraktivních rostlin. Na nejexponovanějších místech lze uvidět i plesnivec (více se mi líbí původní název protěž), o jehož přirozeném původu v těchto horách se stále vedou spory v odborných kruzích. Po asi půl hodině dosti namáhavého lezení se svítivě bílé vápencové věže setkají s blankytně modrou oblohou. Zbývá přejít po úzké římsce zajištěné ve skále ukotveným řetězem. Jsme u cíle, dosáhli jsme vrcholu! Pohled do hlubin vyvolává závrať, rozhled do dálav je úchvatný, v dálce na západě lze spatřit i siluetu Moravskoslezských Beskyd s Lysou horou. Pak náš pohled zamíří zpět k zemi. Na loučkách i ve skalách kvetou *Primula auricula* v téměř kýčovitě kombinaci s modrými zvony *Gentiana clusii*. Mnohem hojnější než nominální forma je zde *ssp. rochelii* s matnými, světle až tmavě šedozelenými listy. Z vrcholu klesáme hliněným chodníčkem mezi skalami. Všude je plno kvetoucích *Aster alpinus*, *Gentiana clusii* a *G. verna*, velkých porostů *Dryas octopetala*, světle fialové květy zdobí *Astragalus alpinus* a zářivě červenofialově kvete *Hedysarum hedysaroides*. Ve skulinách skal i mezi suti rostou devaterníky *Helianthemum oelandicum ssp. alpestre* a velkokvětý druh *Helianthemum nummularifolium ssp. grandiflorum*. Po prudkém sestupu mezi bujným klečovým porostem se ocitneme na sedle Mezirozsutce. Před námi za travnatým sedlem je strmá skalní stěna Malého Rozsutce, dosahujícího nadmořské výšky přes 1300 m a tvořeného rovněž dolomitickým vápencem. Na sedle jsou klasické alpské louky a pastviny s typickými rostlinnými společenstvy. Brzy zjara tu mezi zbytky tajícího sněhu kvetou záplavy šafránu *Crocus heuffelianus*. Počátkem léta se ve větru lehce třepotají bílo-narůžovělé shluky květů sasanky *Anemone narcissiflora*, vyskytuje se tady i velkokvětý, asi 20 cm vysoký hlaváč *Scabiosa lucida*, *Bartsia alpina* a husté porosty vřesu *Calluna vulgaris*.

U rozcestníku zahne se po stezce doleva a prudce sestupujeme mezi klečí, jehličnatým a posléze smíšeným lesem kolem potoka. Hukot vody nás již zdaleka upozorňuje, že se blížíme k pozoruhodnému přírodnímu výtvaru. Jedná se o hluboký kaňon vymodelovaný ve

vápencích proudem potoka s mnoha vodopády a kaskádami. Tzv. tiesňavy jsou velmi kvalitně zpřístupněny kovovými žebříky a lávkami. Dá se tak pohodlně překonat značné převýšení a přitom obdivovat okolní přírodu. I přes rychle klesající nadmořskou výšku tady úspěšně prosperuje řada vysokohorských rostlin. Dekorativní bílokvětý hvozdík *Dianthus plumarius praecox*, *Campanula pussila*, *Homogyne alpina*, *Soldanella carpatica* rozeznatelná od příbuzných druhů bílými kořeny, lysým řapíkem a někdy fialovým zbarvením na líci okrouhlých lístků, masožravá bílokvětá tučnice se žlutými skvrnami *Pinguicula alpina*, *Bellidiastrum michelii*, jež připomíná robustní sedmikrásku, je však příbuzné hvězdnicím. Roste tu také *Cortusa Matthioli*, *Primula auricula*, *Gentiana clusii*, *Arabis alpina* a jiné chladnomilné druhy. Je to způsobeno chladným vlhkým prostředím s malým slunečním svitem a častým inverzním počasím, jež ovlivňuje celoroční průměrné teploty srovnatelné s podmínkami v mnohem větší nadmořské výšce. Na dně tiesňav nás od soutoku dvou potoků dovedou turistické značky asi za půl hodiny podél vodních toků do obcí Terchová k hotelu Diery, resp. přes kopec za necelou hodinu zpět do Štefanové.

Máme za sebou náročnou celodenní túru nádhernou slovenskou přírodou. Věřím, že se sem budeme vždy rádi vracet.

Oldřich Navrátil, Ostrava

Moje naj smreký

Klubový spravodaj skalničkárov z Brna som si dlhé roky predstavoval ako časopis výsostne zameraný na byliny, kde drevičkari nemali miesto. V posledných číslach sa však objavili články aj o drevinách, čo ma podnietilo napísať tento príspevok.

Pri pestovaní skalničiek sa asi každý stáva aj milovníkom miniatúrnych drevín, ktorými si vylepšuje skalky. Po niekoľkých rokoch pravý skalničkář zistí, že mu tie miniatúry skôr zavadzajú a konkurujú drobným skalničkám. Tak isto to bolo aj u mňa, a tak som sa rozhodol nekompromisne urobiť zmenu. Úplne bežné (vraj skalkové) dreviny som zlikvidoval a v rozsiahlej skalke som nechal len pár solitér, ktoré mi na niektorých miestach vytvárajú mikroklímu (zrážkový tieň, slnečný tieň a závetrie). Zostalo tu aj pár miniatúr s minimálnymi prírastkami bez zaštipovania a upravovania rezom. Nie som zástancom týchto zákrokov, robím ich len výnimočne a nechávam kultivary nech ukážu svoje geneticky zakódované vlastnosti. Pre ďalších niekoľko desiatok drevín som na záhrade vyčlenil miesto a nekompromisne boli zo skalky presadené. Takto sa záhrada rozdelila na alpinium a na dendrologickú časť – Pinetum. Toto veľké sťahovanie sa uskutočnilo pred viac ako desiatimi rokmi a teraz viem, že som urobil veľmi dobre a má to obrovské výhody.

Dreviny na záhrade sústreďujem už skoro tridsať rokov a môj záujem sa začal uberať najviac k rodu *Picea*. Časom mi nestačilo len vysádzať kupované, darované a vymenené. Cez vegetačný kľud som trávil veľa času hľadaním čarovníkov, prípadne generatívnych anomálií v lesných škôlkach. Začal som vrúbľa vymieňať hlavne s priateľmi z Moravy. Čarovníky začali pribúdať takmer ako v reťazovej reakcii. A to už nehovorím o dlhočizných zoznamoch, v ktorých stálo kto čo našiel, pomenoval a zaviedol do kultúry. Stal sa z toho národný (medzinárodný) šport a s tým sú spojené aj ďalšie problémy. Myslím tým názvy, opisy, tabuľky, pravidlá a pod. Každý chcel byť objaviteľ, niektorý v domnienke, že stačí nájsť dva tri čarovníky, iný že čím viac, tým lepšie. Rýchlo som si všimol, že mnohé čarovníky sú od seba na nerozoznanie a väčšina z nich má časom viac menej uniformný habitus a prírastky. Myslím si, že je nerozumné robiť závery o novinkách už po dvoch troch rokoch po navrúblíovaní. Na seriózne opisy a hodnotenia treba čas minimálne 10 rokov po navrúblíovaní. Z týchto spomínaných dôvodov som vrúblíovanie čarovníkov z prírody stopol. Za štyri roky vrúblíovania sa mi v prírode podarilo nájsť okolo 50 smrekových čarovníkov a väčšinu z nich pestujem. Pomaly nastáva čas ich hodnotenia a z toho množstva Vám chcem predstaviť dva smreký, ktoré sú naj v mojich introdukciách a majú ustálené vlastnosti. Pri

fotografiách v obrazovej časti je k rastlinám priložená zápalka ako mierka pre predstavu o veľkosti.

Prvý z nich má zaujímavú minulosť a fakt, že bol nájdený ako výsadba na súkromnom pozemku.

***Picea abies* 'Bobek'**

Pôvod: Pôvodná materská rastlina bola súčasťou stromoradia z *Picea abies* na súkromnom pozemku pri rodinnom dome. Vruble sa odobrali asi z tridsať ročnej rastliny v roku 2000, ktorá bola 1,2 m vysoká.

Názov: *Picea abies* 'Bobek' - podľa priezviska majiteľa pozemku, ktorý vysadil stromoradie.

Opis: Po deviatich rokoch od navrúbenia majú dve rastliny rovnaký habitus a vlastnosti. Hlavný terminálny výhonok je vzpriamený, ale tvar sa dá viac menej charakterizovať ako nepravidelný, a to z dôvodu rôznych dĺžok (1 – 10 cm) prírastkov v dôsledku čoho sa vytvárajú zhluky konárov. Terajšia výška rastlín je 80 cm a šírka 40 cm. Tieto morfológické znaky sú charakteristické pre kultivary z okruhu Glomerulans. Tieto jedince sú výnimočné hlavne dĺžkou a hrúbkou ihlíc. Ich dĺžka je 3,5 – 4 cm a nie je problém nájsť na rastlinách ihlice dlhé až 4,5 cm s hrúbkou 3 mm.

Poznámky: Pravdepodobne sa nejedná o čarovník, ale o náhodný semenáč. Pôvodná materská rastlina bola majiteľom vyrúbaná v lete v roku 2000 kvôli rozširovaniu prístupovej cesty.

Vruble a aj namnožené prebytky som poskytol Arborétu Borová Hora a priateľom zo Slovenska, Čiech a Poľska. To znamená, že pre zberateľov by mohla byť relatívne dostupná. Dĺžka ihlíc ako výnimočná vlastnosť tohto kultivaru sa v kultúre ešte viac zvýraznila a ja som zatiaľ na žiadnych iných kultivaroch nenamerlal také dlhé ihlice. Tak napr. na cv. 'Inversa', alebo na cv. 'Mikulašovice' (syn. 'Krňák'), ktoré sú tiež dlhoihlicové som namerlal priemerné dĺžky 3 cm.

Ďalší smrek, tentoraz čarovník je z kategórie tých naj. mini. Namerané hodnoty sú teda opačné - extrémne malé.

***Picea abies* 'Roj' WB**

Pôvod: Kremnické vrchy 800 m n. m., na starom smreku asi 15 m vysoko.

Názov: *Picea abies* "Roj" WB - podľa tvaru včelieho roja, ktorý mi pôvodný čarovník pripomínal pri pohľade na spodnú suchú časť.

Opis: Po deviatich rokoch po navrúbení majú dve sledované rastliny takmer rovnaký habitus a vlastnosti. Tvar je široko kužeľovitý až pologuľovitý bez terminálneho výhonku. Ročné prírastky sú maximálne 10 mm a dĺžka ihlíc je len 8 mm. Majú svetlozelenú farbu a výhonky sú nimi redšie obrastené.

Poznámky: klasická miniatúra vhodná hlavne do skalky, kde má uplatnenie medzi najmenšími skalničkami v polotieni. Pri prvom vrúbení z materskej rastliny bola veľmi slabá ujetnosť, a to len okolo 10 %. Nevie, ako sa podarilo navrúbenie darované vrúbky ďalším skúseným drevičkarom, ale dúfam, že mali väčší úspech ako ja. Zaujímavosťou je, že miniaturizácia (zmenšovanie) sa po navrúbení zvýraznila. Väčšinou to býva tak, že namerané hodnoty sa skôr zväčšia (prírastky, dĺžka ihlíc) oproti materskej rastline z prírody.

Ďalšie hodnotenie iných čarovníkov chystám po desiatich rokoch od ich navrúbenia. Kompletný zoznam, fotografie a namerané hodnoty materských rastlín nájdete na www.alpinum.sk. Rád privítam diskusiu, názory a skúsenosti iných pestovateľov.

Róbert Roth, Kremnica

INFORMACE Z KLUBU

Z členské základny

Stav k 1. 1. 2009	154 členů
Přírůstky	6 členů
Úbytky	9 členů
Stav k 31. 7. 2009	151 členů

Přírůstky:

Pěgřin Jiří - Moravské Knínice
Benešová Barbora Ing. - Olomouc
Odvárka Milan - Zdešov (pošta Nová Včelnice)
Poláček Richard - Plzeň
Bartl Antonín - Rajhrad
Malíř Arnošt - Brno

Úbytky:

Šrutka Zdeněk - Brno, zemřel 6. 2. 2009
Ostřížek Jan - Brno, zemřel 15. 3. 2009
Bartošová Danuše - Brno, na vlastní žádost
Fikerová Miroslava Ing. - Čáslav, na vlastní žádost
Kutílek Pavel Ing. - Brno, na vlastní žádost
Muchová Eva - Brno, na vlastní žádost
Myslíňová Rudolfína - Olšany, na vlastní žádost
Benešová Jana - Běstvína - neplnění členských povinností
Sochorová Věra - Tasov - neplnění členských povinností

Upozorňujeme všechny členy, že členské příspěvky na rok 2010 se platí od 1. 1. 2010 do 31. 5. 2010. Nezaplacení do tohoto termínu bude pokládáno za nezájem o další členství v klubu a bez dalšího upozornění vede k vyloučení.

Nejvýhodnější placení je na členských schůzích, kde si členové současně odeberou příslušný zpravodaj.

Pro zaslání lednového zpravodaje číslo 61 je rozhodná platba poštovního v roce 2009, pro zaslání zpravodaje číslo 62 bude rozhodná platba za rok 2010.

Členové, kteří nedocházejí na členské schůze a požadují zaslání zpravodaje poštou, musí mimo členského příspěvku (150 Kč) zaplatit ještě poštovné 35 Kč v ČR a ve SR 70 Kč.

V lednovém zpravodaji, který bude odesílán poštou, bude přiložena poštovní poukázka na zaplacení členského příspěvku a poštovního na rok 2010.

Prosíme všechny členy klubu, aby při změně adresy nebo telefonu nahlásili nové údaje co nejdříve na adresu: Marie Servisová, Jahodová 40, 620 00 Brno, tel. 545 229 648 nebo mob. 608 502 916, nebo Věra Salzburgerová, Křídlovická 78, 603 00 Brno, tel. 543 211 604 nebo mob. 732 522 841.

Marie Servisová

Drobné zprávy a informace

- ve dnech 2.-4.10.2009 organizuje náš klub tradiční setkání skalničkařských organizací, proběhne v hotelu Vyhlídka v Lažánkách; kromě organizačních věcí jsme připravili pro účastníky i zajímavé přednášky a prezentace, v sobotu návštěvu BZAMZLU a tím i naší burzy rostlin a návštěvu Botanického zahradnictví v Lelekovicích
- již známe termín naší jarní výstavy skalniček, uskuteční se ve Čtyřlístku od 1. do 8. 5. 2010
- připomínáme adresu našich internetových stránek: **www.cmail.cz/kasvo**
- uzávěrka 61. čísla časopisu Skalničkařův rok je 15. 12. 2009, časopis bude k dispozici na lednové VČS
- pište prosím články, veškeré příspěvky posílejte na adresu: Ing. Mojmír Martan, Úvoz 7, 602 00 Brno nebo na e-mail: mojcom@email.cz, tel. 543 248 472, 728 235 171
- provoz knihovny bude od listopadu dočasně zastaven z důvodu stěhování klubovny; kontakt na naši knihovnici: Marta Ruttkayová, tel. 541 220 160
- na jaře spatřilo světlo světa CD s rostlinami a obrázky z našich klubových výstav, v prodeji bude na našich burzách i na přednáškách za 50 Kč

Kalendář akcí klubu v 2. pololetí 2009

3.9.	16:15	členská schůze s přednáškou (Křenová)
17.9.	16:00 - 16:30	půjčování knih v klubovně (Bystrc)
1.10.	9:00 - 15:00	příjem rostlin na podzimní burzu (Arboretum)
	17:00-18:00	příjem rostlin na podzimní burzu (Arboretum)
2.10.	9:00 - 18:00	podzimní burza - prodej (Arboretum)
3.10.	9:00 - 18:00	podzimní burza - prodej (Arboretum)
4.10.	9:00 - 18:00	podzimní burza - prodej (Arboretum)
5.10.	9:00 - 17:30	podzimní burza - prodej (Arboretum)
5.10.	17:30 - 18:30	likvidace podzimní burzy (Arboretum)
6.10.	8:00 - 10:00	likvidace podzimní burzy (Arboretum)
7.10.	16:15	členská schůze s přednáškou (Křenová)
22.10.	16.00 - 16.30	půjčování knih v klubovně (Bystrc)
5.11.	16.15	členská schůze s přednáškou (Křenová) nejzazší termín předání semen do výměny uzávěrka fotosoutěže 2009
3.12.	16.15	členská schůze s přednáškou (Křenová)
15.12.		uzávěrka zpravodaje č. 61
23.1.2010	9.00	výroční členská schůze (Křenová)

Nepředvídatelné události mohou způsobit změny v programu, čase i místě konání těchto akcí.

Členové výboru Klubu skalničkářů Brno 2009 - 2011

Jméno:	Datum narození:	Bydliště:	Telefon: e-mail:	Funkce:
Ing. Martan Mojmir	2.6.1965	Úvoz 7 602 00 Brno	543 248 472 728 235 171 zam.541 421 073 mojcom@email.cz	předseda klubu redakce časopisu
MUDr.Doležal Miroslav	10.7.1958	Koráb 137 666 01Tišnov	724 024 233 zam.517 346 322 miroslav.dolezal@khsbrno.cz	místopředseda klubu předseda výstavní poroty
Rozehnal Karel	11.12.1932	Barvičova 71 602 00 Brno	543 244 875 603 876 489 rehek@seznam.cz	místopředseda klubu organizace zájezdů
Salzburgerová Věra	27.5.1942	Křídlovická 78 603 00 Brno	543 211 604 732 522 841	jednatelka
Utinková Alena	7.2.1932	Nám. SNP 31 613 00 Brno-Černá Pole	548 520 714	pokladní organizace zájezdů
Hadač Josef	15.8.1940	Syrovce 154 664 67	720 658 728 hadacovab@centrum.cz	vedoucí výstavní komise
Vlček Karel	24.10.1936	Chrpová 35 641 00 Brno- Žebětín	511 130 597 721 648 122 790 206 036	vedoucí burzy
Servisová Marie	25.2.1946	Jahodová 40 620 00 Brno- Brněnské Ivanovice	545 229 648 608 502 916	matrikářka
Merta Horymír	26.11.1951	Skoumalova 14D 621 00 Brno-Mokrý Hora	549 274 202 603 151 275	správce klubovny technická činnost hlavní aranžér výstavy
Ing.Ruttkayová Marta	13.12.1941	Šeříková 32 637 00 Brno- Jundrov	541 220 160	knihovna propagační činnost
RNDr.Hedbávný Raimund	3.11.1963	Puškinova 7 682 01 Vyškov	737 982 063 Hedbavny.Raimund@Bioveta.cz	propagační a výstavní činnost
Bainarová Danuše	15.12.1939	Filova 12, 638 00 Brno-Lesná	723 498 578	předsedkyně kontrolní komise
Kleinová Marie	29.9.1944	Bačovského 8 628 00 Brno-Líšeň	608 325 453	člen kontrolní komise
Ing. Doskočil Jiří	7.6.1934	Provazníková 72 613 00 Brno	530 320 573	člen kontrolní komise

Neprodejný výtisk
Pro své členy vydal v září 2009
Klub skalničkářů Brno
www.cmail.cz/kasvo
Připravil Ing. Mojmír Martan
Jazyková úprava Mgr. Jana Hájková